

L a t w e e f c h u N w i s e s .

Nr. 53. Zettortdeenâ 30tâ Dezember 1848.

No Vormfahres.

Swehti raksti mahza, ka buhs ar preezigeem preezatees, un ar raudadameem raudaht. Nu tad preezajatees, mihti lassitaji, lihds ar teem preezigeem laudim no Vormfahres pagasta par to, ka teem winnu zeenigs kungs schinni rudeni arridsan jaunu skohlu eetaisijis, un tur skohlmeisteru eezehlis, kas ar preeku un ruhpehm pee behrnu dwehselehm tizzigi strahda.

Dasch warr buht no jums lassitajeem tohs augschejohs wahrduhs dsirdejis, eesaukfees: „Nu woi tad ta skohlas zelschana tahda retta leeta, ka par to ta dischi japreezajahs; jo skohlas jaw taggad wissur atrohnam?!“ — Dsir-dam gan, ka zittas mallas waldischana jo wairak laudim skohlas zekohht; bet irr arridsan wehl tahdas weetas Kursemmê, eur mas no skohlahm sinn; un — woi tad nu naw gan deesgan ko preezatees, ka Gramsdas kirspehle ihfâ laikâ oh tra labba skohla teel eetaisita?.

Zits lassitajs, Gramsdes kirspehli pasihdams, warr buht peeminnehs: „Nu tur jaw arri naw skohlas til nohtigas; jo laudis tur no wezzeem laikeem jaw grahmatneeki teikti.“ Deefa gan, ka Gramsdneeki tahdu slawu peln; ka laudis paschi til ne wissur us to stipri dsennahs, behrnus mahjâs grahmatâ labbi ismahzihht. Daschds pagastds, kas pee Gramsdes kirspehles peekriht, rettu kahdu atraddihhs, kas grahmatu ne prastu, un kas sawu meldinu pehz wezzu tehwu wihfes ne islohzitu. Ka Gramsdneeki irr Deewa wahrda zeenitaji, to tu lassitajs mihtlais, ir no tam nomannisi, ka Gramsdes kirspehle paschâ truhkuma gaddâ 93 wezzas dseefmu grahmatas, bes zittahm derrigahm grahmatahm, pahrdohhtas; bet — tak ir schê wehl dasch mahneem tizz, un pee wezzahm un nelabbahm eerashahm karrajahs, ka sihdams

behrns pee mahtes puppa, un zitti ne fajuhht, ka muhsu deenas tas jaw wairs ne kluhst deefgan turrehts, mahzeht dseefmu-grahmatâ lassihht un meldinus wilkt; bet ka arri jafinn wiffas grahmatas ar sapraschenu lassihht, rakstihht, rehkinahht, un swehtas bihbeles stahstus un zittus Deewa wahrduhs galwâ un firdi paturreht, ka zaur tam jo wairak zilwehs mohdinahhts taptu tizzibu apleezinahht, tuwaku mihleht un waldbai paklaufihht. So labbumu, ko skohla atnes, kahda swehtiba no tahs nahht, scheem teescham wehl naw weenadi pasihstams. Woi tad nu tadeht gan naw japreezajahs teem, kam skohlas no ilgeem laikeem irr, par teem, kam skohlas tiklai taggad zeltas, ka ir winneem nu paligs nowehlehts, labbaki gaismâ tapt un nemirstamas dwehseles apkohpt? — ! —

Gohds un pateischana tam zeenigam kungam, kas Vormfahre par saweem laudim eesche-lojees, un teem skohlu nowehlejis, ka tee zaur to dauds labbumu mantotu; bet — tas warrenais Deews, kas spehj zilweku firdis us wissu labbu lohziht, ka uhdens straumes, tas gribbetu arri zitteem zeenigeem kungeem firdis us to lohziht, laudim jo wairak skohlas zelt, ka tee zaur tahm jo gudraki, saprattigaki un deemabihjigaki taptu, un eefsch laizigas un garrigas labklahschanas warretu eekohphtes; jo zaur skohlahm til warr dauds labbumi nahht, kas taggad laudim naw, un atkal wiffi mahni un wezzas kaunas eerashas isfust, tas taggad wehl dauds Kursemmes mallas laudis saguhsta un apmahna. Peewillahs pateesi, kas fakka, ka deenas laudis mahziti un gudri palikkuschine gribbehs wairs art un ezzeht, un kungeem nepaklaufigi un prettineeki buhs. — Tâ gan naw! — Kas to dohma, tas wehl ne pasihst skohlu, nedf arri skohlas labbumu; jo ka warr tas, kas pareisi Deewa wahrdds

mahzihts un deewabihjigi audsinahs, fungeem un wezzakeem prettineeks un neklausigs buht? Kas prattihs Deewu bihtees, tas arri prattihs waldbai klaufigt un turwaku mihleht, un kas mahzehs Deewu luhgt, tas arri mahzehs tiflufchi strahdaht.

Bet lai arri Deews laudim jaunu prahtu un ihstu eegribbeschanu pee flohlahm dohtu, ka tee weenreis atmohstohs no ta kuhtra meega, par behrnu laizigu un muhschigu labflahschanu gahdaht; lai arri weenreis liktohs no gudrakeem zilwekeem eeteiktees, kad jaw paschi wehl flohlahs labbumu ne pasihst; — un kad zeenigi lungi flohlahs eetaisa, lai tad ne buhtu teem wezzaki ar speeschchanu jaspeesch sawus behrnus flohlahs laist. Lai ne dsirdetu wairs tahs neapdohmigas isrunnas: „Ka muhsu tehwi tehwi bes flohlahm istikke, ta arri mehhs istiksim.“ — Gaddi nu irr labbi, lai tadeht neweens wairs ar to leeku wallodu ne nahktu preefscha: „Ka gaddi gruhti, maises un pawalga trubht, waltas newa;“ bet lai katris tif apdohma, ka zaur to tif saweem pascheem behrneem un behrnu behrneem warrehs weeglaku dsihwi isgahdaht, un teem leelu mantu eekraht, ko sagti ne nosags, un ko ruhfa ne famaitahs; bet kas muhschigi paliks, kad wissa pasfaule isnihhs, — un tad tiklai notiks, ka behrni, kas flohlahs labbumu buhs baudijufchi, wehl sawus wezzakus mihligi peeminnehs un ar pateizibas affarahm tohs fwehtihhs, kad tee pee saldas duffeschanas buhs atsaukti.

E. F. S.

P a t e i z i b a .

Kad ar sawu azzis isstrehju wissas schi gadda awischi lappas zauri, melleht to rakstijaju wahrdus, kas man pee Latweeschu awischi apgahdaschanas labbprahtigi palihdsejufchi, tad atraddu, ka man pateiziba schinni gadda irr jadohd saweem ammata beedreem: Pauffler, Wagner, Lundberg, Stender, Brasche, Feldmann, Krause, Hillner; Jaunpils zeenigam dsimtskungam A. von der Recke; teem flohlmestereem E. Dunsberg, Mahlberg, Schoenberg, J. Kahn-

berg, W. Wenschewitz; un teem rakstijateem P. Schneebach, Surgeneek, Grunthal, Anfs Leitan, Walter, Rosenthal, M. Vieting.

Ta atskattohs atpakkat us wissahm lappahm, tad us Deewu smaggi nopuhfchohs: Kungs, zik ilgi?! prohti: zik ilgi Kungs Tu wehlefi tahm Latweeschu awisehm wehl par pasauli, par Kursemmi pastreet? Nahkoscha gadda 28to gadda gahjumu usnemfim. Zik daschadas zittas lappas nehmuhschahs par to laiku tezzeht! Latweeschu draugs, daschadu rakstu krahjums, sinnas un stahsti par Deewa walstibas leetahm, sohli us laimi, neeku-grahmatina u. t. j. pr. wissas peekuffe, apnikke tekloht, un tikween palikke sawa tezzeschana tahs Latweeschu awises. Arri Latweeschu awisehm sprungulus pa kahjahm mette, lai tahs eetu tur gultees, no kurrenes tahs nahkufchas; bet kad schahs fahle schehlotees, ka tahm kahjas fuhrstoht, un ka tahm ne patihkotees wairs pa pasauli eet, tad nehmu sawu pahtagu rohla tahs padsiht. Kas ta irr par pahtaga? Es runnaju zaur lihdsibu. Ta pahtaga irr grahmata, mannim rakstita no nelaika Kahrta Friedrich Watson, Pestenes mahzitaja, Pestene tai 18ta Janwar 1822. Nelaihs bija Latweeschu awischi zehlejs un mannim raddineeks no mahthes pusses. Winsch mannim peeminnetâ deenâ raksta ta:

Mihlais dehs!

Sawus Latweeschu rakstus esmu dabujis un ar patifschanu islasijis. Man rahdahs, ka Deews Dewim dewis smalkas azzis, eestattitees eefsch Latweeschu dsihwes, un mutti to isstahstihst, ko effi redsejis un dsirdejis. Bet ne noklauses tikween, kad Latweeschi prasti runna, ne noklauses tikween frohga brahlischa wallodu, noklauses kad runna gohdigi, smalki. Dew aufis ihpaschi neefpehz teem prasteem, negohdigeem un beskaunigeem wahrdem; dehs! tas naw labbi. Ismett tahdus wahrdus no saweem raksteem ahra, un ja ne buhfi slinks, un ja Tu us to dsihfees, labbaki eenemtees eefsch Latweeschu wallodas likkumeem, tad deenas Sawus rakstus tohti usflawehs, un ja

pats buhschu aismidsees, tad Tu warrefi mannâ weetâ Latweefchu awifes apgahdaht. Sweizini Lawus wezzakus un brachtus un mahfas no Lawa

Tewi firfnigi mihlodama

Kahrl Friedrich Watson.

Tobrihd biju 16 gaddus wezz. Kad 1823fchâ gaddâ wezzo apmekleju Lestene; bija waffaras laikâ, tad tam biju aisuhtijis perschus jeb rihmas Latweefchu wallodâ. Istabâ eenahzis atraddu wezzo patlabban pee tam bahrsdu dsih-tees. Wihrs manni eeraudsijs puzznasi rohka turrejis man usfmejhahs: labbriht! labbriht! dehls! Ekur man prahâ schaujahs Latweefchu fakkamais wahrds: Gelaid wellu basnizâ, ir us kanzeli fahl kahpt. Es tam prettim: kalabb tâ? Wezzais atbildeja: Kad Tewi winnu lahgu usflawaju, tad effi eepuhtees un gribbi ir eeksch perscheem rakstih. Dehls! schi dahwana Tew naw dohta, zee kluffu, to Tu ne prohti. — Un esmu kluffu zeeit is pehz winna wahrdeem.

Wehl man irr grahmata laista no nelaiika Birschu mahzitaja Schulz tai 13tâ Dezember 1839. Kad nelaiiki usstubbinaju, farakstih Latweefcheem skohlas dseefmas, tad wihrs atbildeja: Mannas firds-draugs! Laus est laudari a viro laudato: Gohds irr gohdu dabbuht no gohdata wihra, bet ne spehju wairs fawu spalwu tezzinaht u. t. j. pr. Sirdsmihlee! ne peekuhstat Suhls darbodamees, us to Sums pasneedsu fawu wezzu gohdigu swehtifchanas rohku. Suhfu Sums paleekami padewigais draugs Schulz, wezzais.

Râ jaw nahkofcha gadda kalenderi Sums stahstu: firmgalwa un nelaiika wahrdi, tee man ihpafchi aufis eekerrahs. Sums tur stahstu, kahds publinfch man zaur Latweefchu raksteem nahf, bet bihstohs grehku ispelniht no Deewa, ja atrautohs no tam Latweefchu awifes un zittas Latweefchu grahmatas apgahdaht, lamehr ne gaddifees zits, lam Deews buhs labbaku padohmu pee schi darba dewis. Man bail, ka tee wirfspeemintee nelaiiki, fo abbus esmu tohti mihlojis, ka tee manni winnâ faulê ne

apsuhds pee Deewa; redsi! schè irr ta pahda-dsina, ar fo tahs Latweefchu awifschu lappas dsennu, ja schahs fahl schehlotees, ka tahm ne patihlotees wairs eet pa pasauli.

Pats ne esmu wehl nedf firmgalwis, nedf nelaiikis. Deewa firdsdibbeniga apschelofchana manni wehl schinni gaddâ no nahwes irr pazehlfu; warr buht ir us to, lai buhtu balfs, kas Suhls mihlus paligus luhdsahs: Ne peekuhstat un ne apnihtstat Latweefcheem par labbu atrautees meegu un strahdaht pee winnu prahâ apgaifmoschanas. Ne nizzinajeet scho mannu luhgdamu balfi!

Deews tas Kungs lai Sums peeschkir fawu swehtibu pee meefas un pee dwehfeles!

Rakstih's Selgawâ, tai 27. Dezember 1848.

W. Pantenius.

Selgawas Latw. rihta mahzitajs.

Teesas fluddinaschanas.

Us pawehleschanu tahs Keiserikas Majesteetes, ta Patwaldineeka wiffas Kreewu Balfs ic. ic. ic., tohp no Bauffas aprinka teefas, pehz winnas schihs deenas spreeduma, wiffi un iffatri, lam pee tahs no teefas usnemas atstahatas mantas ta tai 22trâ Zuhli f. g. nomirruscha neprezeta Krohna Memelmuischas Kuhl-krohgera Jahna Switke kahdas prassifchanas, woi mantofchana, jeb kahda dalliba buhtu, jeb kas dohmatu fo prassih, ka arri wiffi, kas tam nelaiikim fo parradâ, zaur scho usaizinati un sasaukti, diwu mehneschu starpâ no appafschrakstias deenas, un wiffwehlfak lihds 18tu Janwar ta nahfama 1849ta gadda, kas par to weenigu un isflehgschanas terminu nolikts, woi paschi, woi zaur meetneekem, fur tahdi wehleti un fur wajjabfigs ar assistenteem un perminderem pee schihs teefas peeteiktees, sawas prassifchanas ar peederrigahm peerahdischanahm ka arridan sawas parrabus usdoht; zittadi tohs, kas ne buhs peeteikufchees, ar winnu prassifchanahm wehlf wairs ne klaufih, bet tohs parradneekus ar dubbultu maksu strahpehs. Bauffas aprinka teefa, tai 11tâ November 1848.

(L. S.)
(Nr. 1761.)

Meera-sohgis Dusterloh.
Sekrechr. Fr. Dabst.

Kad taz no teefas eezelts un apstiprinahts kurateris par to konkurs-mantu ta schelt nomirruscha fainneeka un muischas meiera Smilgaina, ar wahrdu

Kristap Schmeling, — Salkasmuischas walditajs Peter Dittmer, — nomirris, tad irr taggad pehz Dohbeles aprinka teefas pawehleschanas zits kurateris par to peeminnetu konkurses-mantu jaeezelt; talabb tohp wiffi parradu prassitaji, kas jaw ar sawahm prassifchanahm irr peeteikufchees, no Salkasmuischas pagasta teefas zaur scho usaizinati, tahs kuratera zelschanas dehl par to konkurses-mantu ta nelaika Kristap Schmeling tai 8ta Janwar n. g. pee schihs pagasta teefas paschi peeteiktees. Salkasmuischas pagasta teefa, tai 4ta Dezember 1848. 1

(Nr. 527.) + + + Pagasta wezz. Gedbert Dowiz. F. F. Kateide, pag. teefas srihweris.

Wiffi tee, kam kahbas taisnas parradu prassifchanas buhtu pee ta nomirruscha Leel-Auzas fainneeka Mesterrinu Witta Trautmann, tohp zaur scho usaizinati, lihds 4tu Webruar n. g. pee schihs pagasta teefas peeteiktees, jo wehla neweenu wairs ne klausih. Tapat arri teem, kas peeminnetam nelaitim ko parrada, buhs peeteiktees un sawus parradus aismaksah, zittadi winneem dubbulti sawi parradi buhs jaatlihdsina. Leel-Auzes pagasta teefa, tai 10ta Dezember 1848. 3

(Nr. 119.) + + + Indrik Grifmann, pag. wezz. Schabert, pagasta teefas srihweris.

No Krohna Uremuischas pagasta teefas tohp wiffi tee, kam kahbas taisnas prassifchanas pee ta nomirruscha Krohna Penkulesmuischas fainneeka ZanneSchwan no Gulju-mahjahm, usaizinati, lihds 19tu Webruar 1849 ar sawahm prassifchanahm un peerahdischanahm scheid peeteiktees, tapat arri teem, kas tam nelaitim ko parrada, lihds wirtspeeminnetai deenai sawus parradus pee schihs teefas buhs aismaksah, jo pehz schi termina neweenu wairs ne klausih, bet tohs parradneeus ar dubbultu maksu strahpehs. To buhs webra likt! Krohna Uremuischas pagasta teefa, tai 22ta Dezember 1848. 3

(L. S.) Peesehdetajs Dahwe Uiz. (Nr. 897.) Teefas srihweris Berg.

Zittas fluddinaschanas.

Stalgené, 18 merstes no Jelgawas, warr laukus us arrenti dabhuht. 1

Teem Blihdenes fainneekem Innim un Kuitu Jurrim irr tai nakti no 1ma us obtru Dezember f. g. katram sirgs no statta isfagts, tam pirmajam: tumfai dumsh, 5½ gaddus wezz, us labbo ziftas kaulu melus spalwu plekks; tam ohtam: gaischi bruhns, ar tahdahm patt frehpehm un asti, 6½ gaddus wezz, kreisjâs sahnôs aisdshjuffe schutte no eegreesuma, ar spalwu apauguse, un pakkalas kahjas naggi us eefshas puffi schkihbi. 1

30 fudraba rubtus pateizibas-algas

dabhu tas, kas Jelgawas palizeijas teesai ahdas zelta-sohmu nodohd, kas 7ta Dezember wakkara pee isbraufschanas no Jelgawas us Luffumes zelta moi no ratteem nofrittuse jeb nogreesta. To paschu maksu dabhu tas, kas to sagli peerahda, kad ir tahs appafschâ peeminnetas leetas ne buhtu atdabbujamas.

Prohti: Zauna kaschofs ar bruhnu wadmallu pahrwilktis, ar uhdra apfalki, weens Amburgera dekkis, krekli un sekkes ar teem bohstabeem C. V. sismeti, diwi pahri gummi-kalofshas, diwi pahri seewischtu kaschokafahbaki, weens bakfihstis ar 5 mahrzinahm Antimonium, weens bakfihstis ar Bleierz, weena tuhta ar Wahzsemes reeksteem, diwi gabbali willana drahnas preeksch seewischtu drehbehm, weens gabbals sihda drahnas, weens rikhsis jeb 480 bohgas prasta srihwpapihra, 200 bohgas ar rakfiteem bohstabeem apdrikketa papihra.

Pee Fr. Lucas Jelgawa warr dabhuht:

Spreddiku grahmata

us wiffahm swehtahm deenahm pa wiffu gaddu, apghadata no diweem mahzitajeem.

(Sesselberg — Neander.)

Esefeta 2 rubl., kohka wahka ar klambareem 2 rubl. 15 kop. subd.

S i n n a.

Teem, kam patiktu, schahs Latweeschu awises ir turpma lassiht, scheid sinnamu darra, ka tahs arri nahlofshâ 1849ta gadda rakstih. Makfa, apstelleschana un wiffas zittas leetas paliks ka preekschlaita; bet lai warretu sinnaht, zil awischu lappas buhs likt rakstos eespeest, tad iklatrs gobdigs lassitajs tohp luhgts, Steffenhagen kungam pee laika to usdoht, ka tas pirzeju wahrdus un naudu warretu salassih. To tee, kas wehlaht schahs lappinas apstelleshs, ne warrehs par tanu nemt, kad tee tohs pirmajus nummerus ne dabhuhs lihds.

B r i h w d r i k k e h t.

No jhrmallas-gubernias augstas waldischanas pusses: Hofrath de la Croix. No. 409.

